

840,
ZAP. J. 1980

K PŘÍPRAVĚ DOZORČÍCH ORGÁNŮ

V celém procesu uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti má důležitou úlohu kvalita velení a respektování faktoru času. Právě tento činitel vyžaduje, aby veškerá práce štábů a vojsk při uvádění do plné bojové a mobilizační pohotovosti byla již **předem organizována, soustavně procvičována a nepřetržitě řízena**, aby byly získány trvalé návyky automatického plnění úkolů nejen vojsky, ale také orgány velení. Ke zmíněným orgánům v procesu uvádění vojsk do bojové pohotovosti počítáme **dozorčí orgány všech stupňů, skupiny velení** (skupiny velení a řízení mobilizace) **a velitelské orgány na polních místech velení**.

V článku se budu podrobněji zabývat **přípravou dozorčích orgánů** k zabezpečení úkolů stálé bojové pohotovosti, jak se osvědčila u našeho svazu.

Dozorčí orgány jsou prvním článkem systému velení při uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Jejich úkolem je zabezpečit vyzkoušení vojsk a štábů o vyhlášení jednotlivých stupňů bojové pohotovosti a řídit počáteční činnost do doby, než tuto funkci začne plnit skupina velení (velení a řízení mobilizace).

Funkce dozorčích orgánů je tedy současně řídicí a výkonná. Její splnění vyžaduje **pělivý výběr** na funkce dozorčích útvarů (DÚ), operačních dozorčích (OD) svazků a jejich pomocníků, uskutečňovaný zpravidla v listopadu, po ukončení kádrových změn. Vybrání vojáci z povolání jsou po soustředěné přípravě a přezkoušení znalostí zveřejněni v rozkaze velitele útvaru (svazku) s předurčením pro výkon funkce.

Vojáci z povolání, kteří pro výkon služby dozorčího útvaru nemají předpoklady nebo se neosvědčí, jsou zařazeni do jiných služeb celodenní směny.

Náročnost na přesné plnění úkolů bojové pohotovosti dozorčími orgány neustále rostou. Je žádoucí, aby ovlivnily výkon služby hotovostních směn, jednotek v pohotovostním systému PVOS, schopnost ve stále kratší době předávat signály bojové pohotovosti i bez potřebného technického zabezpečení (chybí dispečerské spojení, linkové dispečinky apod.). Na jejich pracoviště (na operačních stupních) již jsou a k podřízeným stupňům budou zaváděny prostředky výpočetní techniky ke sledování přehledů o zaměstnání jednotek a bojeschopnosti útvaru. To vše je nutné skloubit s řízením mírového života u útvaru (svazku) podle základních řádů.

Ke zkvalitnění připravenosti dozorčích orgánů byla přijata opatření. V roce 1980 byla zavedena soustředěná příprava dozorčích útvarů, OD svazků a jejich pomocníků, od výcvikového roku 1987–1988 zdokonalovací příprava. V podmínkách ZVO byly ujednoceny Směrnice pro dozorčího útvaru (OD svazku) při uvádění útvaru (svazku) do bojové pohotovosti s jednotnými metodikami činnosti. V letech 1984–1985 byla u našeho svazu zřízena samostatná pracoviště pro přípravu dozorčích útvarů, vybavená stejnými směrnice-mi, maketami ovládacích prvků prostředků vyzkoušení jako na skutečném pracovišti DÚ.

Formou ukázek, jako Podzim-86 pro uzavřený okruh funkcionářů, a při velitelském shromáždění FMNO v roce 1987 bylo ukázáno perspektivní uspořádání a vybavení pracoviště dozorčího útvaru.

Dosud se však nepodařilo zabezpečit výrobu typizovaného pracoviště DÚ, které by splňovalo dva požadavky:

- zabudovat do něho současné prostředky vyzkoušení (např. podle ukázky na velitelském shromáždění FMNO v listopadu 1987),
- mít rezervu pro zabudování prostředků, které budou zaváděny výhledově (např. podle ukázky Podzim-86).

Odpadly by situace, běžné u našeho svazu – od roku 1979 byla pracoviště řady dozorčích útvarů stavebně přebudována a doplněna vybavením vlastní výroby podle ukázek různých stupňů velení již potřeby, přitom bez potřebného výhledu na 5 až 10 let.

Vlastní příprava dozorčích orgánů zahrnuje tři základní formy, stanovené výcvikovými dokumenty a denním řádem útvaru:

- společná příprava na začátku každého výcvikového období v trvání 6 hodin,
- zdokonalovací příprava na začátku každého měsíce v trvání 2 hodin,
- osobní příprava před nástupem služby v trvání 3 hodin, zakončená přezkoušením NS.

Přípravu řídí velitelé útvarů či náčelníci štábů, u svazků – náčelníci štábů nebo operačních skupin. Zaměstnaní jsou zahrnuta v plánech BPP, osobní příprava v denním řádu útvaru. Písemné přípravy schvaluje příslušný velitel, o účasti jsou vedeny záznamy obdobnou formou jako o velitelské přípravě, u společné přípravy je prováděno doškolování nepřítomných v náhradním termínu.

Možný obsah jednotlivých forem přípravy a přezkoušení (stupeň, svazek, útvar):

■ Společná příprava:

■ Jejím cílem na začátku výcvikového roku je:

- objasnit určeným vojákům z povolání místo a úlohu dozorčích orgánů v systému řízení výcviku a života vojsk, zejména v mimopracovní době,
- vysvětlit úlohu dozorčích orgánů při zabezpečování nepřetržitě bojové pohotovosti se zaměřením na včasné pronikání signálů bojové pohotovosti k jednotkám útvaru (včetně odvelených a na výcviku) a vyzkoušení vojáků z povolání,
- naučit se obsluhu zařízení pro uvědomování vojsk a činnosti po obdržení možných variant signálů podle Směrnic pro dozorčí orgány.

Obsah zaměstnání – viz tabulku 1.

■ Jejím cílem v letním výcvikovém období je:

- zdokonalit určené vojáky z povolání ve znalostech povinností dozorčích orgánů při zabezpečování nepřetržitě bojové pohotovosti ve stejném rozsahu jako na začátku výcvikového roku,
- přezkoušet znalosti výkonu služby dozorčích orgánů se zaměřením na oblast bojové pohotovosti.

Obsah zaměstnání se v podstatě neliší od obsahu na začátku výcvikového roku, je však zkrácen, a to tak, aby posledních 50 minut bylo vyhrazeno na přezkoušení vybraných vojáků z povolání (formou testu).

Test obsahuje 30 otázek (ke každé 3 varianty odpovědi, z nichž jedna je správná) – 10 z oblasti plnění každodenních mírových úkolů, 20 z oblasti povinností dozorčího při uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Otázky jsou podle důležitosti hodnoceny 1 až 3 body a výsledky správných odpovědí se počítají.

Kritérium hodnocení:

- výtečný – dosáhne 100 % možných bodů,
- dobrý – dosáhne 95 % možných bodů a z oblasti bojové pohotovosti 100 % bodů,
- vyhovující – dosáhne 90 % možných bodů a z oblasti bojové pohotovosti 95 %.

S těmi, kdo nedosáhnou požadovaného stupně hodnocení, je znovu prováděna příprava v plném rozsahu a v případě neschopnosti pro plnění úkolů dozorčích orgánů jsou určeni k výkonu jiné služby celodenní směny.

Tabulka 1

Poř. č.	Čas	Obsah	Metoda, místo
1.	10 minut	Úvod – kontrola přítomnosti, – seznámení s organizací zaměstnání.	Učebna útvaru
2.	40 minut	Řízení a kontrola výkonu strážní služby u útvaru dozorcím útvaru.	Ukázka
3.	50 minut	Úkoly dozorcího útvaru k zabezpečení vnitřního pořádku, dodržování denního řádu a kázně v mimopracovní době vojáků z povolání.	Seminární beseda s ukázkou
4.	50 minut	Místo a úloha dozorcích orgánů při zabezpečování nepřetržité bojové pohotovosti vojsk: – úloha DÚ při uvádění útvaru do vyšších stupňů bojové pohotovosti, – význam znalosti bojového rozdělení, způsob jeho kontroly, – manipulace s obálkami se signály bojové pohotovosti po obdržení signálu, – rozbor činnosti dozorcích orgánů podle zpracovaných metodik.	Přednáška s ukázkou práce s obálkami
5.	50 minut	Činnost dozorcího a jeho pomocníka při uvádění velitelství a vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti: – způsoby vyrozumívání jednotek v kasárnách, při jejich vyvedení, vojáků z povolání v bytech, – činnost skupin vyčleňovaných bojovým rozdělením, jejichž činnost zabezpečuje a řídí příslušný dozorcí orgán, – řízení činnosti útvaru po vyhlášení stupně bojové pohotovosti do doby dosažení pohotovosti skupinou velení (velení a řízení mobilizace).	Seminární beseda
6.	50 minut	Stanoviště dozorcího, pomůcky k výkonu služby a prostředky pro příjem signálů a vyrozumění vojsk: – vybavení stanoviště DÚ pomůckami a prostředky pro uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti včetně uložení obálky se signály bojové pohotovosti, – zásady obsluhy a obsluha zařízení pro příjem signálů a pro vyrozumívání vojsk, – povinnosti DÚ vůči silám a prostředkům vyčleněným do hotovostního systému PVOS a k obsluze SRS.	Praktické zaměstnání na stanovišti dozorcího útvaru, v místnosti pro přípravu dozorcího útvaru
7.	40 minut	Plnění povinností dozorcím a jeho pomocníkem při uvádění útvaru (velitelství a vojsk) do vyšších stupňů bojové pohotovosti: – praktická činnost dozorcího s pomocníkem při uvádění útvaru (velitelství a vojsk) do zvoleného stupně bojové pohotovosti,	Ukázka na stanovišti dozorcího útvaru

Poř. č.	Čas	Obsah	Metoda, místo
		– řízení činnosti vojsk do doby dosažení pohotovosti skupinou velení (velení a řízení mobilizace)	
8.	10 minut	Závěr zaměstnání: – vyhodnocení zaměstnání, – shrnutí poznatků a upřesnění obsahu osobní přípravy přednástupem služby	

● Zdokonalovací příprava obsahuje:

- vyhodnocení výkonu služby dozorčích orgánů za uplynulý měsíc náčelníkem štábu, stanovení úkolů pro zdokonalení na další měsíc,
- výměnu zkušeností a zevšeobecnění poznatků těmi vojáky z povolání, kteří nejlépe plnili úkoly,
- praktické zaměstnání na pracovišti DÚ nebo u útvaru, kde při výkonu služby byly zjištěny největší nedostatky.

● Cílem osobní přípravy před nástupem služby je:

- připravit určené vojáky z povolání k výkonu služby studiem pomůcek, směrnic pro činnost dozorčích při uvádění útvaru do vyšších stupňů bojové pohotovosti, základních řádů a výsledků bojového rozdělení,
- prověřit vojáky z povolání k výkonu služby, zejména při uvádění útvaru do vyšších stupňů bojové pohotovosti.

Obsah zaměstnání – viz **tabulku 2**.

Tento způsob přípravy dozorčích orgánů s osvědčil jako systém. Jeho účinnost však záleží na osobní připravenosti náčelníka štábu útvaru a na organizačních podmínkách jejího zabezpečení. Vedle dobře připravených dozorčích útvarů a OD svazků se při kontrolní činnosti setkáváme s mnoha, kteří neznají úkoly v celém rozsahu, přičemž připravenost pomocníků dozorčích útvarů je zpravidla o jeden stupeň nižší. **Při zkoumání příčin přicházíme k závěru, že:**

- NS nemá potřebné znalosti, aby v plném rozsahu připravil dozorčí orgány k plnění úkolů,
- systém přípravy není pravidelný, chybějící funkcionáři nejsou doškolení, pro plnou účast nejsou vytvořeny organizační podmínky, samotná příprava je pouze teoretická bez potřebných nácviků na pracovišti.

Současné požadavky na dozorčí útvarů a OD svazků jsou takové, že teoreticky sebelépe připravený voják z povolání bez praktických návyků nemůže úkoly splnit. **Proto požadujeme zejména při osobní přípravě před nástupem služby, aby vojáci z povolání prakticky procvičovali ovládání jednotlivých systémů vyzkoušení a celou prvopočáteční činnost podle metodiky do Č+5' v místnostech pro přípravu dozorčích orgánů. V tomto rozsahu by také měli být náčelníkem štábu přezkoušeni.**

Vysoký stupeň připravenosti požadujeme zejména od OD svazků, přesto občas dochází k výkyvům, které se odrazí zpravidla v opožděném předání signálu bojové pohotovosti celé skupině útvarů. Ke zdokonalování výkonu služby na tomto stupni jsme v loňském roce po dobu tří měsíců u jednoho svazku vyčlenili skupiny deseti vojáků z povolání štábu svazku pro službu OD a jeho pomocníka. Tito vojáci z povolání vykonávali službu OD, POD v průměru 3 až 4krát v měsíci (dosud 1krát). Za službu byla poskytnuta doba

Tabulka 2

Poř. č.	Čas	Obsah	Metoda, místo
1.	10 minut	Pokyny NŠ útvaru: – pro osobní přípravu do služby, – pro výkon služby v průběhu dne včetně vydání úkolového listu, – vydání hesla.	Pracovna NŠ
2.	40 minut	Studium Směrnice pro dozorčího útvaru při uvádění útvaru do vyšších stupňů bojové pohotovosti, pro pohotovostní systém PVOS a ostatních pomůcek pro uvádění vojsk do bojové pohotovosti. Prostředky pro uvědomování vojsk, jejich obsluha.	Místnost pro přípravu dozorčích orgánů (nebo u dozorčího útvaru)
3.	30 minut	Studium Zákl-Ř-1, Zákl-Ř-2, Zákl-Ř-3.	Místnost pro přípravu dozorčích orgánů
4.	20 minut	Účast na bojovém rozdělení (studium výsledků bojového rozdělení, úlohy skupin).	Podle denního řádu útvaru
5.	50 minut	Oběd. Osobní příprava.	
6.	20 minut	Přezkoušení NŠ útvaru na pracovišti dozorčího orgánu se zaměřením na: – znalosti manipulace s obálkami se signály, – ovládání technických prostředků vyznění jednotek a vojáků z povolání, – činnost po obdržení cvičných signálů bojové pohotovosti a při různých variantách uvedení útvaru do vyšších stupňů bojové pohotovosti, – znalost ustanovení základních řádů. Součástí je kontrola osobního vzhledu a ústroje, vydání úkolového listu pro výkon služby.	Přezkoušení (pracoviště DÚL)

na náhradní odpočinek. Zlepšení celkového výkonu služby obou kategorií dozorčích se výrazně projevilo od poloviny druhého měsíce. Pozitivní trend se prohluboval až do ukončení zkušebního úkolu. OD i jeho pomocník s výrazně vyšší kvalitou a rychleji zabezpečovali úkoly bojové pohotovosti, podstatně vystupňovali svou jistotu v ovládání technických prostředků vyznění při předávání signálu bojové pohotovosti. Spolehlivě řešili otázky mírové služby a účinněji ovlivňovali výkon služby podřízených dozorčích orgánů.

Nedostatkem bylo, že tito vojáci z povolání nemohli v plném rozsahu plnit své funkční povinnosti v jednotlivých skupinách štábu svazku.

Tento způsob se z hlediska zabezpečení bojové pohotovosti osvědčil.

Myslím, že vývoj směřuje k postupné profesionalizaci skupiny stálých operačních dozorců ve štábech svazků, zatímco jejich pomocníci budou určováni do služby jako dosud, což se může nepříznivě projevit ve výkonu jejich služby. K potvrzení tohoto názoru nás vede neustále větší rozsah služby hotovostních směn a prostředků průzkumu, REB, PVO a RVD, postupné zavádění prvků mechanizace a automatizace vyzkoušení jednotek a útvarů, výpočetní techniky i stále stoupající požadavky na včasné, pohotovostní informace o bojeschopnosti útvarů a další úkoly.

Pozitivní trend ke zkvalitnění výkonu služby vojáků z povolání v hotovostních a celodenních směnách je potřebné nadále podporovat. Cestou ke zdokonalení praktického výkonu služby je vedle zvyšování teoretických znalostí především **nácvik praktických činností ve variantách, které mohou jednotlivé dozorcí orgány plnit**. Bylo by potřebné postupně přejít k **nácvikům na trenažérech**, a pro zlepšovatelské hnutí v ČSLA, výzkumné ústavy a ZENIT by to neměl být nepřekonatelný problém. Také vhodná, především soustavně uplatňovaná **motivace vojáků z povolání** ke vzornému výkonu služby dozorcích orgánů může být jednou z cest ke zlepšení stavu v této oblasti.

... s důrazem na výslednost praktického naplňování stanovených požadavků, splnění uložených povinností a úkolů odpovědnými funkcionáři štábů. K tomu provádět důslednou kontrolu ...

(Směrnice pro operační a mobilizační přípravu ve výcvikovém roce 1988–1989)
